

כליל תכלת, ולהכי ודאי צריכה שתהא עומדת ביפיה ולא תשתנה, דאם תהיה צבע שאינה עומדת ביפיה ומשתנה, הרי ודאי תפסל משתתחיל לכהות מראיתה ולהשתנות, ואם כן שמא תפסל ולא אדעתיה. אלא ודאי מדאמרה תורה כליל תכלת, ודאי צריכה שתהא עומדת ביפיה ולא תשתנה, על דרך לא אמרה תורה שלח לתקלה, וילפינן תכלת דציצית מתכלת דבגדי כהונה, דכל תכלת האמור בתורה צריכה שתהא עומד ביפיה ולא תשתנה, ולהכי הצריכו חז"ל חלזון דקים להו לחז"ל דצבע התכלת שממין אחר אינה עומדת ביפיה ומשתנה:

ובהיות כן שאין הצרכת החלזון בתכלת מהילכתא בלא טעמא מגזה"כ או מהלכה, אלא שהוא מטעם וסברא כדי שתהא הצבע עומדת ביפיה ולא תשתנה, א"כ אם אחר החיפוש תשיג ידנו למצוא דם איזה מין חלזון שיהיה שנוכל לצבוע בו צבע התכלת צבע עומדת ביפיה ולא תשתנה, ודאי נוכל לקיים מצות תכלת בלא שום ספק, דממה נפשך אי הקפידו חז"ל על מין חלזון אחד ידוע דוקא, והיינו על כרחך משום דקים להו לחז"ל דליכא בעולם מין חלזון אחר או בריה אחרת שנוכל לצבוע בדמו צבע תכלת שתהא עומדת ביפיה ולא תשתנה, א"כ על כרחך זה החלזון שהשגנו הוא אותו חלזון שכוונו עליו חז"ל, שהרי אנו רואים שנוכל לצבוע בדמו צבע התכלת צבע שתהא עומדת ביפיה ולא תשתנה. ואם מין חלזון ובריה אחרת היא ואינו אותו חלזון שדברו עליו חז"ל, א"כ על כרחך שלא הקפידו חז"ל על מין חלזון אחד ידוע דוקא, אלא הוא הדין כל מיני חלזונות ותולעים שנוכל לצבוע בדמן צבע תכלת שתהא עומדת ביפיה ולא תשתנה שפיר דמי, ושלא מן החלזון פסולה דקתני היינו מצבע צומח או דומם, דהא כל עיקר הצרכת חלזון בתכלת לאו מהילכתא בלא טעמא הוא, אלא מהאי טעמא גופיה הוא שתהא הצבע עומדת ביפיה ולא תשתנה:

וראיה לכל זה מסוגיא דמנחות (מב:) רב יצחק בר רב יהודה בדיק ליה כו' איפרד חזותיה פסולה לא איפרד חזותיה כשרה וכו' יעו"ש. ואי הצרכת החלזון בתכלת מגזה"כ או מהלכה דוקא על מין חלזון אחד ידוע אם כן איך מועלת הבדיקה, הרי הגם כי לא איפרד חזותיה ונדע שאינו צבע קלא אילן, אכתי דלמא הצבע הוא מדם חלזון אחר ולא מאותו חלזון שהקפידה עליו תורה, אלא ודאי דטעם הצרכת חלזון בתכלת הוא מטעם וסברא כנ"ל שתהא הצבע עומדת ביפיה ולא תשתנה, ושפיר מועלת הבדיקה ממה נפשך, אי הקפידו חז"ל על מין חלזון אחד ידוע, ועל כרחך משום דקים להו דבמין חלזון אחר אין הצבע עומדת ומשתנה, א"כ הבדיקה מוכחת לן שהצבע היתה מזה החלזון שהקפידו עליו חז"ל,

ואי זו הצבע הוא מחלזון אחר לא מאותו חלזון שדברו עליו חז"ל, א"כ על כרחך שלא הקפידו חז"ל על מין חלזון אחד ידוע דוקא כנ"ל. הנה נתבאר ביטול טענה השניה, ועוד יתבאר אי"ה ביטולה עם ביטול טענה השלישית:

הטענה השלישית:

כי אף שנשיג למצוא איזה חלזון שנוכל לצבוע בדמו צבע התכלת, וכמו שנתבאר, דכיון שנוכל לצבוע בו צבע התכלת העומדת ביפיה ולא תשתנה ודאי הוא כשר לתכלת כנ"ל, אבל היאך אפשר לן לדעת זאת שצביעתה היא צביעה העומדת ביפיה ולא תשתנה. ודאי אי הוי פשיטא לן כי קרינן בזה החלזון שנשיג לחלזון שכווננו עליו חז"ל, שפיר אנו מומכים על חז"ל דקים להו שצביעת דם החלזון היא צביעה העומדת ביפיה ולא תשתנה, אכן הרי בגוף החלזון שנשיג יש לנו ספק אם קרינו לחלזון שכווננו עליו חז"ל. ורק מכח הוכחה זו אנו באים להכשירו מחמת שצביעתו היא צביעה העומדת ביפיה ולא תשתנה כנ"ל, א"כ צריכים אנו לדעת זאת בבירור, ואיך אפשר לדעת זאת שמא באמת אין צביעתה צביעה העומדת ביפיה ולא תשתנה, ובאמת לא קרינו לזה החלזון שדברו עליו חז"ל ובאמת לא לזה החלזון כווננו חז"ל:

אכן גם טענה זו בטולה מבואר משני פנים:

אחת:

שהרי אפשר לידע זאת ע"י הבדיקה המבוארת בש"ס מנחות (מב: ושם) רב יצחק בריה דרב יהודה בדיק ליה מייתי מגביא גילא ומיא דשכלילתא ומימי רגלים בן ארבעים יום ותרי לה בגווייהו מאורתא ועד לצפרא איפרד חזותיה פסולה לא איפרד חזותיה כשרה, ורב אדא קמיה דרבא משמיה דרב עזירא אמר מייתי חמירא ארכסא דשערי ואפיה לה בגווייה אישתנאי למעליותא כשרה לגריעותא פסולה כו' ומסקינן שמועתא אהדדי אתמר ואם כהתה בבדיקה דרב יצחק בדיקין לה תו להכשירה בבדיקה דרב אדא יעו"ש. ופסקה להלכה הרמב"ם ז"ל בהלכות ציצית (פ"ב הלכה ה') יעו"ש:

אמת שהרב בעל תפארת ישראל (קטטרס בגדי קודש) שדי בה נרגא בבדיקה זו, וכתב דאין אנו בקיאים באותן סממנים שהזכיר הש"ס שיבדקו בהן אם אינו משתנה כשיבדקוהו בהן, דהרי מגביא גילא ומיא דשכלילתא שהזכיר הש"ס מחולקין רש"י ורמב"ם בפירושן ע"כ, אכן בעניותי במחילת כבוד תורתו הרמה